

Таким чином, програма навчання в юридичній клініці доповнює стандартну юридичну освіту, даючи неоціненний практичний досвід студентам, які спочатку освоюють теорію, а потім усвідомлюють, де вони можуть застосувати свої знання.

Робота в юридичній клініці найчастіше ставить перед студентом складне життєве завдання та пропонує йому його вирішити. У процесі рішення він починає розуміти, яких знань виявляється недостатньо, отже процес навчання починає рухатися від практики до теорії, а потім навпаки, але на більш високому рівні.

Питання закріплення місця юридичних клінік у правовій системі, вдосконалення нормативно-правової бази, що регулює їх діяльність на законодавчому рівні є суттєвим кроком у розвитку юридичної клінічної освіти [5, с. 105].

Бібліографічні посилання:

1. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР
2. Слепченко Е. В., Нахова Е. В. Юридическая клиника как инновационный метод обучения. Вести. С.-Петербур. юрид. академии. 2012. № 3. Т. 16; Кондратьева Е. В. Юридическое клиническое обучение как одна из форм правового воспитания студентов. Правовая культура. 2011. № 1.
3. Про затвердження Типового положення про юридичну клініку вищого навчального закладу України від 03.08.2006 № 592
4. Слов, В. А. Юридична клініка: [навчальний посібник] Київ : Школяр, 2004. 315 с.
5. Галай В. Юридичні клініки як суб'єкт захисту прав пацієнтів в Україні. Право України. 2009. №9. 192с.

**Степаненко
Кирило Володимирович,**
доцент кафедри
загальноправових дисциплін,
кандидат юридичних наук, доцент
*(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)*

**ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ АСПЕКТ СТАНОВЛЕННЯ ІНСТИТУТУ
БЕЗОПЛАТНОЇ ПРАВОВОЇ ДОПОМОГИ В УКРАЇНІ**

Згідно зі статтею 59 Конституції України кожен має право на професійну правничу допомогу [1, ч. 1]. У випадках, передбачених законом, ця допомога надається безоплатно. В Україні система безоплатної правової допомоги почала створюватися із набуттям незалежності та впровадженням міжнародних стандартів надання правової допомоги, особливо через конвенційний механізм захисту прав людини. У подальшому значимість цього інституту тільки зростала, а з прийняттям Закону України «Про безоплатну правову допомогу» виникла необхідність у створенні

організаційних засобів щодо надання безоплатної правової допомоги громадянам.

Основне призначення правової допомоги полягає у створенні належних умов ефективного захисту прав, свобод і законних інтересів громадян. Виходячи з цього, обов'язком держави є надання безоплатної правової допомоги в будь-якій ситуації публічного обвинувачення, притягнення до відповідальності або обмеження прав і свобод громадян. В даному випадку організаційний аспект безоплатної правової допомоги полягає у тому, що для громадян мають створюватися усі належні умови для отримання якісної правової допомоги. При цьому держава зобов'язана створити такі умови, при яких реалізація права на доступ до правової допомоги не буде залежати від особистої правової обізнаності людини або його фінансових можливостей.

Окрім цього, зважаючи на важливість права на безоплатну правову допомогу, держава має створювати прозорі, зрозумілі та ефективні правові норми для його забезпечення, розвивати законодавство в цій сфері. Так, одним із проблемних питань в організації цього процесу залишається єдине розуміння того, що мається на увазі під кваліфікованою правовою допомогою, а це, в свою чергу, призводить до невизначеності в питанні про забезпечення державою даного конституційного права громадян. Однією з ознак кваліфікованості такого роду послуги є те, що ця допомога надається не будь-якою особою, а кваліфікованим фахівцем, що володіє спеціальними знаннями в галузі права.

Питання щодо необхідності формування на законодавчому рівні кваліфікаційних критеріїв для суб'єктів надання безоплатної правової допомоги активно обговорюється експертною спільнотою в останні роки. Система оцінки якості програм безкоштовної правової допомоги повинна враховувати роботу юристів, як і різні організаційні аспекти, які впливають на доступ до допомоги. Іншими словами, оцінюючи процес надання безоплатної правової допомоги, необхідно також враховувати і те, яким чином було побудовано саму взаємодію з громадянином.

В Україні питання визначення якості суб'єктів надання безоплатної правової допомоги врегульовано частково, зокрема у Наказі Мінюсту «Про затвердження Порядку та критеріїв залучення органами місцевого самоврядування юридичних осіб приватного права до надання безоплатної первинної правової допомоги» [2], однак ці критерії занадто загальні та потребують розширення. Мова йде, насамперед, про суб'єктів надання первинної безоплатної правової допомоги, адже стосовно вторинної правової допомоги ситуація більш визначена, оскільки серед таких суб'єктів – адвокати, включені до Реєстру адвокатів, які надають безоплатну вторинну правову допомогу.

Як виявляється, якість безкоштовної правової допомоги доцільно оцінювати за такими основними критеріями: 1) кваліфікація суб'єкта надання безкоштовної правової допомоги (наявність вищої юридичної освіти, стаж роботи з відповідного напрямку діяльності тощо); 2) характеристика наданої

правової допомоги (її відповідність нормам чинного законодавства, спрямованість на захист прав та інтересів людини); 3) механізми поточного та подальшого контролю якості надання допомоги (спеціалізація суб'єкта, що надає правову допомогу; оцінка особи, яка звернулася за отриманням безкоштовної правової допомоги; результативність запропонованої моделі захисту прав тощо).

Отже, підбиваючи деякі підсумки, відзначимо, що важливість гарантованого законом права на безоплатну правову допомогу зумовлює необхідність вироблення єдиного механізму контролю за дотриманням суб'єктами надання безоплатної правової допомоги в Україні норм професійної етики та вимог до якості надання такого роду допомоги. При цьому механізм контролю якості надання безоплатної правової допомоги має передбачати в тому числі оцінку результативності запропонованої моделі захисту прав громадян, які звернулися за отриманням безоплатної правової допомоги. Висловлені міркування свідчать, що вирішувати проблему забезпечення якості безкоштовної правової допомоги необхідно у вигляді застосування комплексного підходу. В аспекті обговорюваної проблеми слід зазначити, що, усвідомлюючи важливість вирішення наведених вище питань, слід звернути увагу на установаження якісного організаційного механізму надання безоплатної правової допомоги, зокрема шляхом створення цифрової платформи безкоштовної правової допомоги.

Бібліографічні посилання:

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141 (зі змінами внесеними Законом України «Про відновлення дії окремих положень Конституції України» від 21 лютого 2014 р. Офіційний вісник. 2014. № 19. Ст. 583).

2. Про затвердження Порядку та критеріїв залучення органами місцевого самоврядування юридичних осіб приватного права до надання безоплатної первинної правової допомоги. Наказ Міністерства юстиції України від 15.06.2012 р. № 891/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0987-12#n15>.